

K R Y T E R I A   D E L I M I T A C J I
M I E J S K I C H   O B S Z A R Ó W   F U N K C J O N A L N Y C H
O Ś R O D K Ó W   W O J E W Ó D Z K I C H

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

Warszawa, luty 2013 r.

Spis treści

WSTĘP

1. CELE DELIMITACJI MIEJSKICH OBSZARÓW FUNKcjONALNYCH OŚRODKÓW WOJEWÓDZKICH

2. ZAŁOŻENIA METODOLOGICZNE

PODSUMOWANIE

ZAŁĄCZNIKI

WSTĘP

W systemie zarządzania rozwojem Polski, tak jak i w wielu innych krajach Europy, wśród koncepcji polityki rozwoju i polityki regionalnej wyróżnia się podejście ukierunkowane terytorialne – stanowiące jeden z filarów nowego paradygmatu polityki rozwoju, wprowadzanego przez ostatnio przyjęte krajowe dokumenty strategiczne: Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) oraz Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego (KSRR).

Polityka ukierunkowana terytorialnie, poza oczywistym skierowaniem działań uwzględniających kontekst przestrzenny tj. uwarunkowania geograficzne, a inaczej – potencjał endogeniczny, opiera się na wiedzy władz regionu i władz lokalnych, która stanowi obiektywną wartość i zarazem potencjał egzogeniczny.

Połączenie uwarunkowań i wiedzy na temat poszczególnych obszarów nie tylko w ich granicach administracyjnych ale przede wszystkim w granicach funkcjonalnych (wyłonionych geograficznie, na podstawie spójnego profilu cech społeczno-gospodarczych i przestrzennych), pozwala określić działania lepiej dostosowane do specyfiki danego miejsca. Ponadto, systematyczny monitoring rozwoju obszarów funkcjonalnych tworzy odpowiednie warunki dla trafniejszego uwzględnienia w polityce regionalnej zróżnicowań przestrzennych i dla działań „szytych na miarę” dla każdego obszaru.

W tym kontekście konieczne stało się stworzenie podstaw merytorycznych dla wyznaczenia obszarów funkcjonalnych (opracowanie kryteriów wyznaczania granic), a w dalszej kolejności także podstaw formalnych dla współdziałania różnych administracyjnie podmiotów w zakresie formułowania celów rozwojowych i działań (w tym określenia zasad finansowania ze środków UE) dla obszarów funkcjonalnych. Istotne stało się również wypracowanie podstaw do monitorowania zjawisk zachodzących w tych obszarach oraz skuteczności prowadzonej dla nich polityki rozwoju.

Dzięki patrzeniu na kwestie rozwojowe przez pryzmat powiązań funkcjonalnych, cele i instrumenty polityki rozwoju mogą być bardziej zróżnicowane i lepiej dostosowywane do specyfiki poszczególnych obszarów poprzez lepsze wykorzystanie ich potencjału i bardziej precyzyjne identyfikowanie barier rozwoju. Planowanie i prowadzenie działań rozwojowych na obszarach funkcjonalnych musi być tym samym platformą współpracy różnych jednostek i poziomów zarządzania. Współpraca różnych partnerów działających na terenie obszarów funkcjonalnych jest niezbędna dla kompleksowego, spójnego, bardziej skoordynowanego i skoncentrowanego działania prorozwojowego oraz rozwiązywania konfliktów.

Tak rozumianą kwestię obszarów funkcjonalnych ujęto m.in. w dwóch strategicznych dla rozwoju Polski dokumentach – KPZK 2030 oraz KSRR. W KPZK 2030 wskazano m.in. typy obszarów funkcjonalnych oraz określono dalsze kroki na drodze do większej terytorializacji polskiej polityki rozwoju. Przyjęcie tego dokumentu przez Radę Ministrów (13 grudnia 2011 r.) w konsekwencji wyznacza tryb pracy i kolejne kroki na drodze do wbudowania pojęcia „obszar funkcjonalny” w krajowy system programowania i wdrażania polityki regionalnej.

Jednym z tych kroków jest kwestia delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich, której poświęcony jest niniejszy dokument. Prezentowany materiał zawiera kierowane do regionów i zespołów realizujących politykę regionalną i politykę przestrzenną, podstawy typologii, pojęcia, zasady i kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (MOF OW).

Miejski obszar funkcjonalny – zgodnie z KPZK 2030 jest to układ osadniczy ciągły przestrzennie, złożony z odrębnych administracyjnie jednostek (gmin miejskich, wiejskich i miejsko-wiejskich) i składający się ze zwartego obszaru miejskiego oraz powiązanej z nim funkcjonalnie strefy zurbanizowanej. KPZK 2030 wyróżnia cztery podtypy MOF: obszary funkcjonalne ośrodków wojewódzkich, regionalnych, subregionalnych i lokalnych. Typologia ta odnosi się do funkcji ośrodków miejskich w systemie osadniczym kraju i została oparta głównie o ich wielkość.

Prowadzenie polityki wobec miejskich obszarów funkcjonalnych, a szczególnie wobec MOF ośrodków wojewódzkich, jest bardzo ważne dla polityki rozwoju, ponieważ przeciwdziała nierównościami w poziomie ich zagospodarowania, pozwala na trafniejsze definiowanie ich potencjałów rozwojowych oraz na kompleksowe rozwiązywanie konfliktów występujących na ich terenie. W celu realizacji tej idei i zgodnie z zapisami KPZK 2030, zostaną wyznaczone zasięgi obszarów funkcjonalnych największych polskich miast (18. ośrodków wojewódzkich). W przyszłości zostaną one uwzględnione w wojewódzkich planach zagospodarowania przestrzennego, a także zostaną dla nich opracowane plany zagospodarowania przestrzennego oraz strategie rozwoju.

Należy także podkreślić, że nowa perspektywa finansowa UE 2014-2020 otwiera przed Polską możliwości zastosowania nowych instrumentów adresowanych dla tego rodzaju obszarów funkcjonalnych.

Niniejszy materiał został wypracowany na bazie ekspertyzy Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk (IGiPZ PAN) wykonanej przez prof. Przemysława Śleszyńskiego. Wypracowano go z jednej strony w oparciu o typologię obszarów funkcjonalnych zawartą w KPZK 2030, której celem była potrzeba ujednoczenia podejść dla prowadzenia polityki regionalnej w sytuacji równoległego współistnienia pojęć: obszar metropolitalny, obszar funkcjonalny, obszar problemowy. Z drugiej strony jest on efektem dyskusji na temat zasad i wskaźników prowadzonej podczas spotkań z udziałem regionów, zgłaszane przez nie pisemne uwagi oraz przeprowadzoną przez IGiPZ PAN i przedyskutowaną z regionami metodologię, która została porównana z metodyką *Larger Urban Zone* (LUZ) prowadzoną przez Główny Urząd Statystyczny.

Choć w materiale zaprezentowano podejście do wyznaczania jedynie miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich, to należy podkreślić, że równolegle w toku są prace nad kryteriami dla pozostałych obszarów funkcjonalnych wynikających z KPZK 2030. Założeniem jest, aby wszystkie obszary funkcjonalne zostały włączone w system zarządzania rozwojem, co obejmie działania planistyczne (prowadzenie analiz, opracowywanie planów zagospodarowania przestrzennego, studiów, strategii) oraz sferę realizacji (instrumenty prawne, finansowe, w tym środki UE).

1. CELE DELIMITACJI MIEJSKICH OBSZARÓW FUNKcjONALNYCH OŚRODKÓW WOJEWÓDZKICH

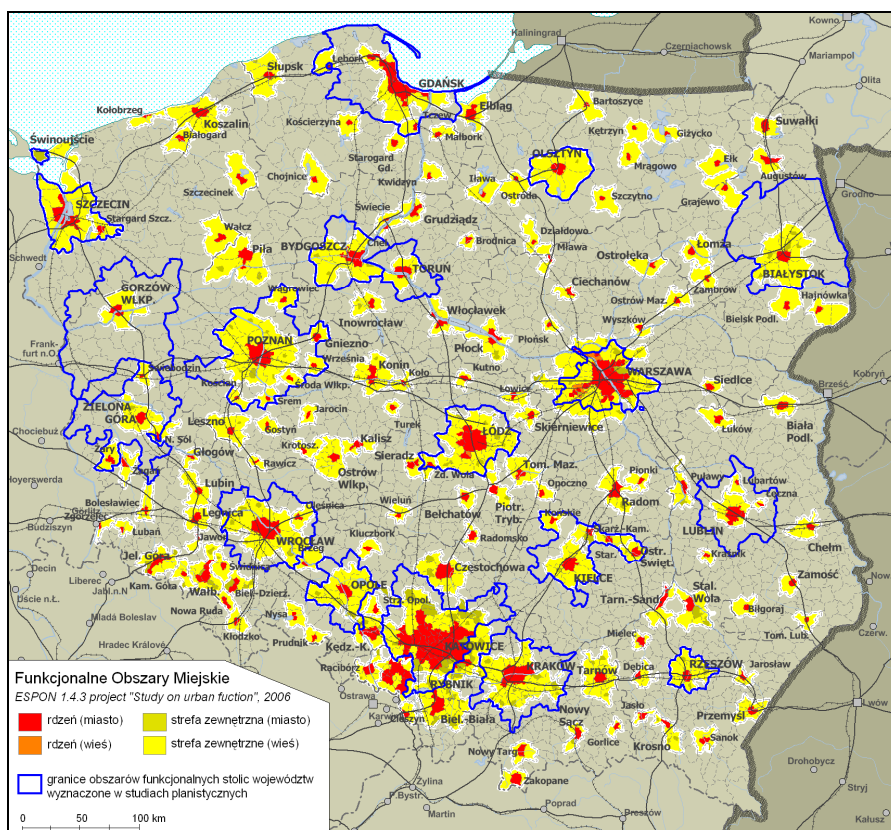
Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków wojewódzkich są wyjątkowe z jednej strony ze względu na pełnioną rolę w kreowaniu rozwoju gospodarczego dla całego kraju, a z drugiej strony ze względu na kumulację różnorodnych zjawisk nierzadko stanowiących problemy i konflikty o charakterze przestrzennym. Prowadzenie polityki wobec MOF OW jest zatem sprawą konieczną ze względu na wyzwania, jakie niosą ze sobą tak szczególne obszary oraz stopień złożoności zagadnień społeczno-gospodarczych i przestrzennych występujących na ich terenie.

Tym samym – mając na uwadze tę istotną rolę, jaką w planowaniu i prowadzeniu działań rozwojowych powinny odgrywać obszary funkcjonalne, a szczególnie obszary położone wokół miast wojewódzkich – istnieje potrzeba aby stosować wobec nich specjalne rozwiązania planistyczne w postaci obowiązku delimitacji, a w przyszłości także przygotowania strategii i planów zagospodarowania. Najważniejszym celem tych działań jest stworzenie podstaw do lepszego, w tym bardziej racjonalnego i efektywnego zarządzania polityką rozwoju na tych obszarach oraz koordynacji i efektywności działań publicznych na ich terenie.

Wyznaczając MOF ośrodków wojewódzkich kierowano się przede wszystkim potrzebą wypracowania metody opartej na porównywalnych, obiektywnych danych, która zapewniłaby porównywalność i harmonizację wyników delimitacji. Należy podkreślić, że obecnie istniejące delimitacje w różnych opracowaniach i dokumentach są bardzo zróżnicowane i trudno porównywalne. Metodologie, które za nimi stoją są dostosowane do celu jakemu służą i wynikają m.in. z ustawowego obowiązku, potrzeb rozwiązywania problemów przestrzennych, konieczności dostosowania do statystyki europejskiej, udziału w międzynarodowych programach itp. Nazewnictwo tych obszarów jest bardzo zróżnicowane i obejmuje strefy podmiejskie, aglomeracje, obszary metropolitalne, regiony miejskie i inne konstrukcje pojęciowo-znaczeniowe.

Pojęcie obszaru metropolitalnego od wielu lat funkcjonuje wprowadzone ustawowo w 2003 roku ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Jest ono stosowane w odniesieniu do danego konkretnego miasta i obszaru go otaczającego. Termin ten funkcjonuje jako nazwa własna odnosząca się do danego obszaru. Obszary metropolitalne są wskazywane w studiach planistyczno-strategicznych, w tym w wielu obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego województw, na podstawie różnych przesłanek zarówno wiedzy i potrzeb prowadzenia polityki ponad granicami gminy miasta, a także jako część polityki lokalnej.

Poniższa mapa ilustruje trudną porównywalność tych delimitacji – zawiera wybrane delimitacje funkcjonalnych obszarów miejskich (stref podmiejskich, aglomeracji, obszarów metropolitalnych itd.) wyznaczonych w studiach planistycznych w ostatniej dekadzie zestawionych z delimitacją Funkcjonalnych Obszarów Miejskich w projekcie ESPON 1.4.3 „Study on urban function”, która była podstawą diagnozy dla typologii miejskich obszarów funkcjonalnych zamieszczonej w KPZK 2030.

Ryc. 1. Wybrane delimitacje funkcjonalnych obszarów miejskich (stref podmiejskich, aglomeracji, obszarów metropolitalnych itd.) wyznaczonych w studiach planistycznych w ostatniej dekadzie, w tym w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego województw na tle delimitacji funkcjonalnych obszarów miejskich w projekcie ESPON 1.4.3 „Study on urban function”.

Kryteria delimitacji wypracowane przez MRR i przedstawione w niniejszym materiale są narzędziem pozwalającym na zapewnienie porównywalności metodologicznej w skali całego kraju. Wspólne zasady i metodologia wyznaczania MOF OW pozwala na prowadzenie transparentnej polityki ukierunkowanej terytorialnej na każdym poziomie realizacji: krajowym, regionalnym i lokalnym. Wspólne zasady i kryteria będą zastosowane przy formułowaniu zasad prowadzenia polityki rozwoju dla każdego regionu. Ponadto ujednolicenie zasad delimitacji daje możliwość budowy systemu monitorowania zmian zachodzących w przestrzeni i jest warunkiem budowania obiektywnej wiedzy.

Planuje się aby miejskie obszary funkcjonalne ośrodków wojewódzkich, wyznaczone w oparciu o jednolite w skali kraju kryteria, zostały objęte monitoringiem. MOF OW nie będą wyodrębnione jako osobna jednostka statystyczna NUTS, ale w ramach statystyki publicznej będzie dla nich prowadzony monitoring: dynamiki ich rozwoju (także w sensie przestrzennym – zmian ich zasięgu), zjawisk i procesów zachodzących w ich obrębie oraz efektów polityki rozwoju. Zestaw wskaźników objętych monitoringiem zostanie wypracowany na dalszym etapie prac nad MOF OW.

2. ZAŁOŻENIA METODOLOGICZNE

Należy mieć na uwadze fakt, że określenie wspólnych kryteriów, a następnie delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich na poziomie krajowym napotyka trudności wynikające z różnych procesów historycznych i rozwojowych oraz wielkości miast i stref ich oddziaływania skutkujących silnym zróżnicowaniem stref podmiejskich utrudniającym przyjęcie optymalnej i jednocześnie ograniczonej liczby wskaźników oraz ich rodzaju.

W zastosowanej metodzie delimitacji, poszukiwano tym samym takiego rozwiązania, które przedstawiałoby obszar najbardziej zwarty dla największej liczby ośrodków wojewódzkich i gmin położonych wokół nich.

a) Definicja miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego

Na bazie przyjętej w KPZK 2030 definicji miejskiego obszaru funkcjonalnego przyjęto uszczegółowioną definicję obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego, jako spójnej pod względem przestrzennym strefy oddziaływania miasta, charakteryzującej się istnieniem powiązań funkcjonalnych oraz zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych, wyróżniającej się z otoczenia i upodabniającej się pod pewnymi względami do głównego miasta. Definicja ta miała bezpośredni wpływ na wybór wskaźników i szczegółowych kryteriów. Przyjęto, że miejski obszar funkcjonalny stanowi rdzeń i strefa zewnętrzna, rozróżniając rdzenie jedno- i wielobiegunowe. Przyjęto, że rdzeniem jest każde miasto na prawach powiatu, graniczące z miastem-ośrodkiem wojewódzkim lub innym już zaliczonym miastem. Ta druga kategoria rdzeni dotyczy MOF Gdańska (Gdańsk, Gdynia, Sopot) oraz MOF Katowic (Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Jaworzno, Gliwice, Katowice, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy, Zabrze). W dwóch województwach delimitację przeprowadzono odrębnie dla poszczególnych stolic tych regionów (lubuskie i kujawsko-pomorskie).

b) Podstawowa jednostka

Jako podstawową jednostkę delimitacyjną przyjęto gminę, która zapewnia odpowiedni stopień zróżnicowania, przy jednoczesnej zwartości funkcjonalnej oraz odpowiada ewentualnym potrzebom organizacji terytorialnej i zarządzania danym obszarem.

c) Aktualność danych

Starając się zapewnić optymalnie najnowsze odniesienie do danych statystycznych, jako bazowy przyjęto 2011 rok, dla którego zebrano większość danych statystycznych.

d) Wskaźniki

Przyjęto 7 wskaźników, w trzech grupach:

I. Wskaźniki funkcjonalne

F1 – liczba wyjeżdżających do pracy najmniej do rdzenia MOF na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym powyżej 50 (2006);

F2 – liczba zameldowań z rdzenia MOF na 1000 mieszkańców powyżej 3 (2009);

II. Wskaźniki społeczno-gospodarcze

S1 – udział pracujących w zawodach pozarolniczych jako stosunek do średniej wojewódzkiej powyżej 75% (2002);

S2 – liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców jako stosunek do średniej wojewódzkiej powyżej 75% (2011);

S3 – liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców jako stosunek do średniej wojewódzkiej powyżej 75% (2011);

III. Wskaźniki morfologiczne

M1 – gęstość zaludnienia (bez lasów i wód) w stosunku do średniej wojewódzkiej powyżej 50% (2011);

M2 – liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2002-2011 w stosunku do średniej wojewódzkiej powyżej 75%.

e) Zasady delimitacji

Przyjęto następujące merytoryczne zasady delimitacji: administracyjne, topologiczne i spełnienia liczby minimalnych kryteriów.

Zasady administracyjne. Przyjęto, że rdzeniem jest miasto-stolica województwa oraz mające z nim wspólną granicę inne miasto na prawach powiatu (sytuacja ta dotyczy MOF Gdańska i Katowic), a także że granice MOF nie mogą przekraczać granic odpowiednich województw.

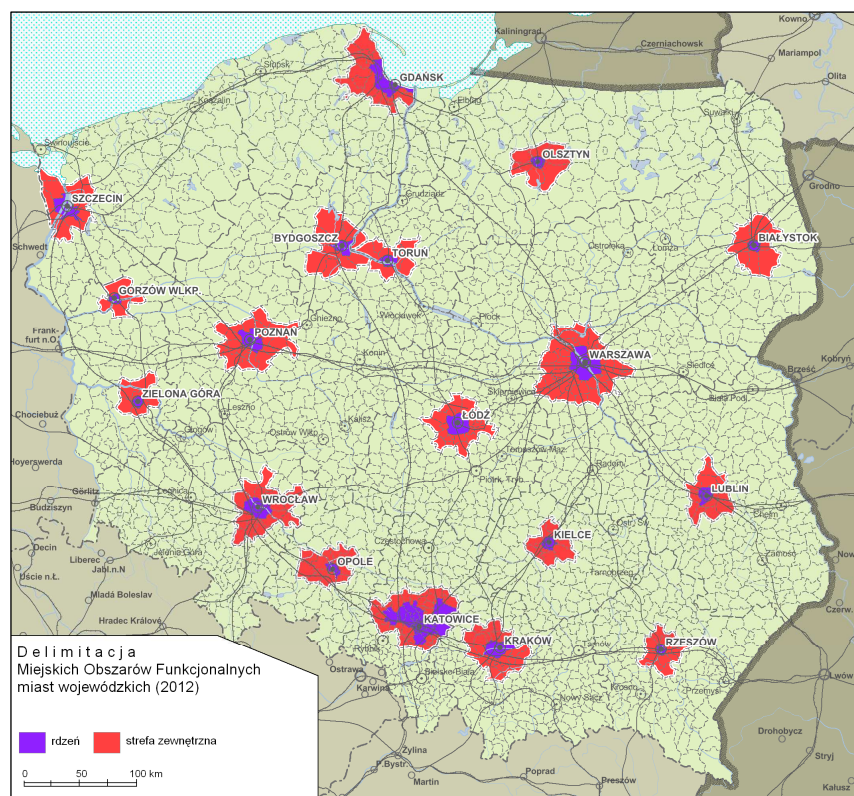
Zasady topologiczne. Przyjęto, że wyznaczony obszar MOF jest ciągły przestrzennie, tj. zawiera w sobie tylko gminy graniczące ze sobą oraz nie może zawierać w sobie gmin nie należących do MOF, a otoczonych ze wszystkich stron tego typu jednostkami. Zasada rozłączności polega na tym, że każda gmina może należeć tylko do jednego MOF.

Zasady spełnienia liczby minimalnych kryteriów w sensie technicznym polegały najpierw na wyborze gmin spełniających zadane kryteria, a następnie obliczeniu, ile tych kryteriów na ogólną liczbę analizowanych siedmiu jest spełnionych. Warunkiem zaliczenia do MOF było spełnienie przez gminę 6 z 7 ustalonych minimalnych kryteriów.

Uzyskiwane w krokach a-e wyniki poddawane były ocenie empirycznej, dotyczącej kształtowania się obszarów funkcjonalnych. W efekcie przeprowadzono nieznaczne korekty, obejmujące przede wszystkim dodanie pojedynczych gmin do wyznaczonych obszarów funkcjonalnych. Dotyczyło to około 10% gmin (35. jednostek). W celu wyznaczenia spójnego geograficznie i topologicznie obszaru, w pewnych przypadkach dołączono gminy, otoczone z kilku stron (ale nie w całości) jednostkami spełniającymi odpowiednią liczbę minimalnych kryteriów. Ponadto pewna grupa gmin charakteryzowała się minimalnymi brakami wartości wskaźników, uniemożliwiającymi spełnienie odpowiedniej liczby kryteriów. W niektórych przypadkach część wskaźników funkcjonalnych osiągała bardzo wysokie wartości, kilkukrotnie przewyższające ustalone minimalne kryteria. Wykaz tych indywidualnych przypadków wraz ze szczegółowym uzasadnieniem przedstawiono w Załączniku 1.

W efekcie zrealizowania opisanych powyżej założeń metodologicznych uzyskano obraz MOF OW przedstawiony na Rycinie 2., a podstawowe charakterystyki ilościowe w Tabeli 1.

Ryc. 2. Delimitacja MRR miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich.

Tabela 1. Podstawowe informacje o wyznaczonych miejskich obszarach funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (2011).

główne miasto	liczba gmin			powierzchnia (km ²)			liczba zameldowanych mieszkańców (tys.)		
	ogółem	rdzeń	strefa zewnętrzna	ogółem	rdzeń	strefa zewnętrzna	ogółem	rdzeń	strefa zewnętrzna
Białystok	9	1	8	1 601	102	1 498	387	294	93
Bydgoszcz	11	1	10	2 069	176	1 893	504	363	141
Gdańsk	19	3	16	2 041	414	1 627	1 103	748	355
Gorzów Wlkp.	5	1	4	770	86	684	156	125	31
Katowice	46	14	32	2 979	1 218	1 761	2 473	1 928	545
Kielce	10	1	9	1 113	110	1 003	318	202	117
Kraków	23	1	22	1 991	327	1 664	1 175	759	416
Lublin	15	1	14	1 519	147	1 372	539	349	190
Łódź	19	1	18	1 828	293	1 535	1 040	725	315
Olsztyn	7	1	6	1 452	88	1 363	231	175	56
Opole	12	1	11	1 382	97	1 285	235	122	113
Poznań	21	1	20	2 499	262	2 237	912	554	359
Rzeszów	14	1	13	1 159	116	1 043	362	180	182
Szczecin	9	1	8	1 937	301	1 637	558	410	148
Toruń	8	1	7	1 130	116	1 015	281	205	77
Warszawa	50	1	49	3 820	517	3 302	2 787	1 708	1 078
Wrocław	15	1	14	2 339	293	2 046	884	631	253
Zielona Góra	6	1	5	964	58	906	185	119	65
Razem	299	33	266	32 593	4 721	27 871	14 130	9 597	4 533

Źródło: Na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

PODSUMOWANIE

Podejście ukierunkowane terytorialne stanowi jeden z filarów nowego paradygmatu polityki rozwoju, wprowadzanego przez ostatnio przyjęte krajowe dokumenty strategiczne (KSRR i KPZK 2030). Postrzeganie obszarów i planowanie ich rozwoju przez pryzmat ich granic funkcjonalnych pozwala na trafniejszy dobór narzędzi polityki regionalnej i tym samym większą efektywność prowadzonych działań.

Jednym z bezpośrednich wyrazów terytorialnego podejścia do rozwoju są zapisy Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, które wprowadzają do polskiego myślenia strategicznego określoną typologię obszarów funkcjonalnych, a także wyznaczają tryb pracy i kolejne kroki na drodze do wbudowania ich w krajowy system programowania i wdrażania polityki rozwoju.

W pierwszej kolejności za priorytetową uznano kwestię delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich – jako tych, które stanowią centra rozwoju tak całego kraju, jak i jego poszczególnych regionów.

Tym samym, zgodnie z zapisami KPZK 2030, zostały wyznaczone – i zaprezentowane w niniejszym dokumencie – zasięgi obszarów funkcjonalnych największych polskich miast (18. ośrodków wojewódzkich). W przyszłości planowane jest uwzględnienie ich w wojewódzkich planach zagospodarowania przestrzennego, a także opracowanie dla nich planów zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju.

Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich – MOF OW – została przeprowadzona w taki sposób, aby oparta była na porównywalnych, obiektywnych danych, które zapewniają porównywalność i harmonizację wyników delimitacji, a w konsekwencji transparentną politykę ukierunkowaną terytorialnie.

Niemniej jednak, MRR ma świadomość, że metoda delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich, przedstawiona w niniejszym materiale, posiada pewne ograniczenia. Wynikają one z opisanej powyżej potrzeby unifikacji podejścia oraz potrzeby stosunkowo prostego zastosowania metody, która z pewnością nie opisuje wielu aspektów MOF OW diagnozowanych na poziomie regionalnym.

W związku z tym, w finalnej delimitacji MOF OW dopuszcza się pewne (nieznaczące) modyfikacje z poziomu regionalnego. Modyfikacje te przede wszystkim mogą wynikać ze szczególnych powiązań funkcjonalnych nieuwzględnionych w niniejszej delimitacji oraz z zapisów regionalnych planów i strategii rozwoju (aspekt planistyczny), które nie znalazły dotąd odbicia we wskaźnikach ilustrujących dokonujące się procesy społeczno-gospodarcze.

Wypracowany sposób i warunki delimitacji planuje się docelowo ująć we wprowadzeniu odpowiednich zmian do aktualizowanej obecnie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, a w dalszej kolejności w odpowiednim rozporządzeniu Ministra Rozwoju Regionalnego.

Należy także zwrócić uwagę, że zastosowana w niniejszym opracowaniu metoda, wskaźniki czy sposób podejścia do tematu zagadnień funkcjonalnych, społeczno-gospodarczych i morfologicznych może zostać wykorzystana w delimitacji pozostałych typów miejskich obszarów funkcjonalnych wskazanych w KPZK 2030, a w pierwszej kolejności ośrodków regionalnych.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1. Wykaz gmin dodatkowo włączonych do MOF OW.

Gdańsk

Cedry Wielkie – włączenie ze względu na wysoką wartość wskaźnika F1 (102,8) i F2 (8,4) oraz stosunkowo niewielkie wartości brakujące do spełnienia warunków M2 (67,7%).

Kartuzy – włączenie ze względu na niewielkie braki wskaźnika F2 (2,6).

Przodkowo – włączenie ze względu na bardzo wysoki wskaźnik F2 (8,3), świadczący o niezwykle intensywnych związkach funkcjonalnych. Ponadto gmina ta, jeśli do obszaru funkcjonalnego włączyć Kartuzy, pozostaje wyłącznie w otoczeniu gmin należących do MOF.

Puck (gmina miejska) – włączenie ze względu na silne związki funkcjonalne o trudnym do skwantyfikowania charakterze oraz ze względu na uniknięcie pozostania w izolowaniu (przez gminę wiejską).

Puck (gmina wiejska) – włączenie ze względu na stosunkowo wysoką wartość wskaźnika F2 (4,0) oraz niewielki dystans wskaźnika S2 (74,3%) oraz M1 (70,9%).

Gorzów Wielkopolski

Santok – bardzo wysoki wskaźnik F2 (15,36), minimalnie mniejsza od wymaganej wartości wskaźnika M1 (49,3%).

Katowice

Bieruń – włączenie ze względu na położenie pomiędzy gminami obszaru metropolitalnego oraz wysokie przekroczenie niektórych wskaźników (F1, F2).

Knurów – wysokie przekroczenie niektórych wskaźników (F1, M1).

Rybnik, Świerklany, Gaszowice, Miedźna – wyłączenie ze względu na pozostawanie w innych obszarach funkcjonalnych niższego rzędu (Rybnik, Bielsko-Biała).

Kraków

Iwanowice – włączenie ze względu na bardzo wysokie wskaźniki powiązań funkcjonalnych (F1 = 123,1 oraz F2 = 9,38).

Kocmyrzów-Luborzyca – bardzo wysokie wskaźniki funkcjonalne F1 i F2, niewielki dystans wskaźnika S2 (73,6%).

Siepraw – położenie topologiczne wewnątrz obszaru funkcjonalnego.

Lublin

Lubartów (gmina miejska) – włączenie ze względów spójności (gmina wiejska spełnia warunki delimitacyjne). Ponadto jak na miasto tej wielkości, wysoki udział dojazdów pracowniczych do Lublina (F1 = 40,9).

Spiczyn – włączenie ze względu na minimalne braki wskaźnika S2 (74,4%) oraz S1 (71,1%).

Łódź

Brzeziny (gmina miejska) – włączenie ze względu na silny związek funkcjonalny (F1 = 42,0 oraz F2 = 2,1, co jest wartościami wysokimi, jak na miasto tej wielkości) oraz stosunkowo wysokie wartości innych wskaźników (m.in. S3 = 71,1%, M2 = 156,5%).

Brzeziny (gmina wiejska) – włączenie ze względu na silny związek z włączonym miastem Brzeziny oraz minimalne braki wskaźnika F1 (46,5) oraz S3 (47,9%).

Pabianice (gmina miejska) – włączenie ze względu na silny związek funkcjonalny (F1 = 35,8 i F2 = 2,5, co jest wartościami wysokimi, jak na miasto tej wielkości) oraz otoczenie gminami spełniającymi warunki delimitacyjne.

Pabianice (gmina wiejska) – włączenie ze względu na minimalne braki wartości wskaźnika F2 (2,95).

Opole

Tarnów Opolski – wysokie przekroczenie niektórych wskaźników, zwłaszcza M1 i M2, niewielki dystans do wskaźnika S2 (70,8%).

Poznań

Buk – włączenie ze względu na niewiele niższe od wymaganych wartości wskaźników F2 (2,52) i S3 (44,9%).

Rzeszów

Błazowa – włączenie ze względu na bardzo silne związki funkcjonalne w postaci intensywnych dojazdów do pracy (F1=148,9), niewielkie braki wskaźnika S3 (45,9%) oraz dość wysoką wartość wskaźnika F2 (2,1), odróżniającą gminę od innych w otoczeniu.

Lubenia – włączenie ze względu na bardzo silne związki funkcjonalne w postaci intensywnych dojazdów do pracy (F1=190,4) oraz stosunkowo niewielkie braki wskaźnika F2 (2,6).

Szczecin

Stare Czarnowo – włączenie ze względu na bardzo wysoki wskaźnik F2 (5,69).

Warszawa

Celestynów – włączenie ze względu na silne związki funkcjonalne (F1 = 136,4) oraz nieduży brak wartości wskaźnika S2 (65,9%).

Dębe Wielkie – włączenie ze względu na bardzo wysokie wartości wskaźnika F1 (135,0) oraz niewielkie braki wskaźników S3 (44,8%) i S2 (68,5%).

Karczew – włączenie z punktu widzenia uzyskania zwartej geograficznie obszar metropolitalnego i dość silne związki funkcjonalne (F1 = 85,2).

Mińsk Mazowiecki – włączenie ze względu na silne związki z miastem Mińsk Mazowiecki (spełniającym kryteria delimitacyjne). Nadto gminę charakteryzuje dość wysoki wskaźnik F1 (88,8).

Nowy Dwór Mazowiecki – włączenie ze względu na niewielkie braki wartości wskaźników F2 (2,6) oraz S2 (70,8%). Warto tutaj zwrócić uwagę, że gmina jest przykładem kształtujących się powiązań funkcjonalnych z powodu lokalizacji lotniska w Modlinie, które to powiązania w tej kategorii nie były brane pod uwagę w delimitacji.

Prażmów – włączenie ze względu na bardzo wysoki wskaźnik F2 (11,1) oraz niewielkie braki wartości wskaźników F1 (48,6) i S2 (73,7%).

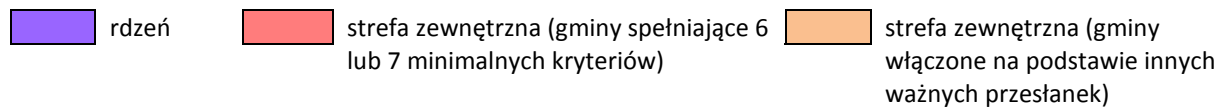
Tarczyn – włączenie ze względu na minimalne braki wartości wskaźnika S3 (47,5%).

Żyrardów – włączenie ze względu na silne związki funkcjonalne.

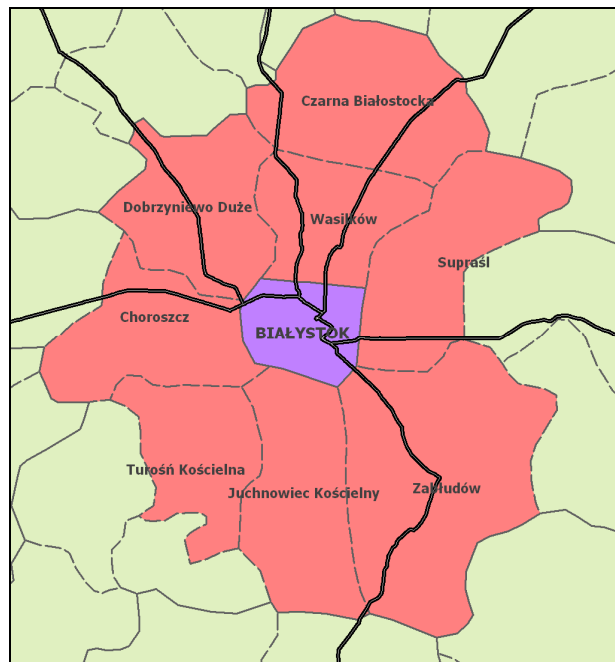
Wrocław

Oleśnica (gmina wiejska) – włączenie ze względu na nieduże braki dwóch wskaźników: S1 (70,2%) i S3 (46,0%) oraz możliwość uzyskania spójności z miastem Oleśnica, spełniającym kryteria delimitacyjne.

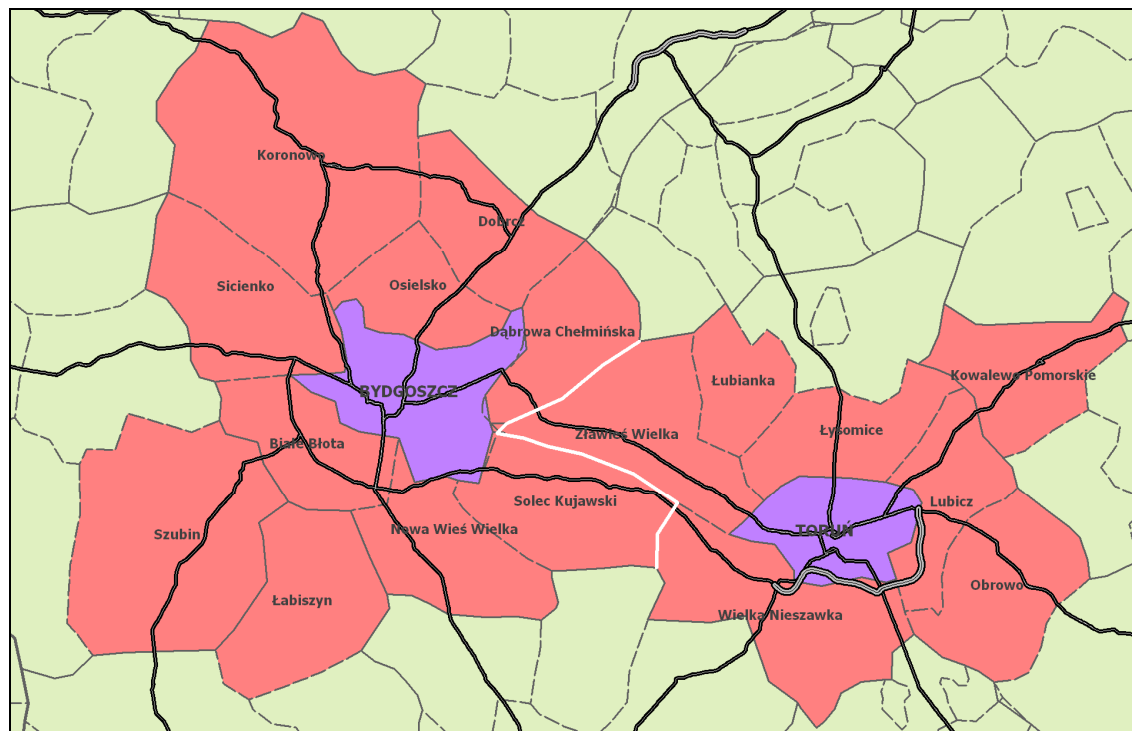
Załącznik 2. Mapy miejskich obszarów funkcjonalnych poszczególnych ośrodków wojewódzkich.

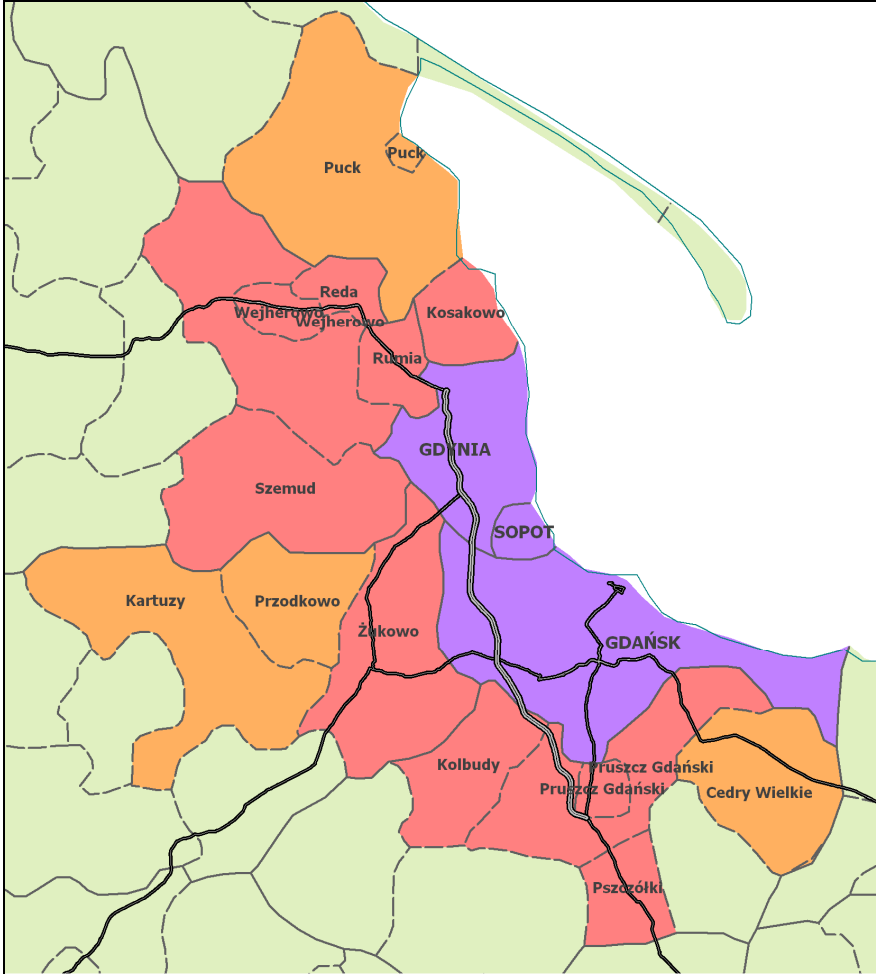
BIAŁYSTOK

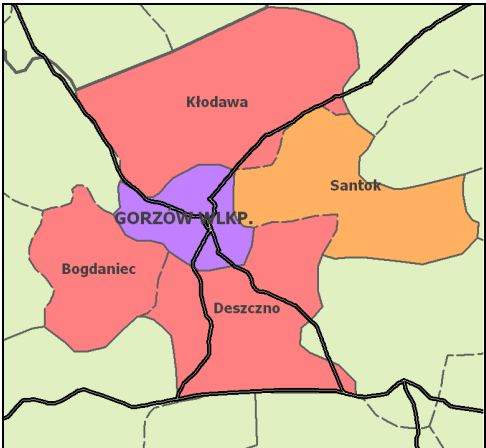
BYDGOSZCZ I TORUŃ (obszary funkcjonalne wyznaczone odrębnie z powodów metodycznych, co nie ma związku z ostatecznym statusem)

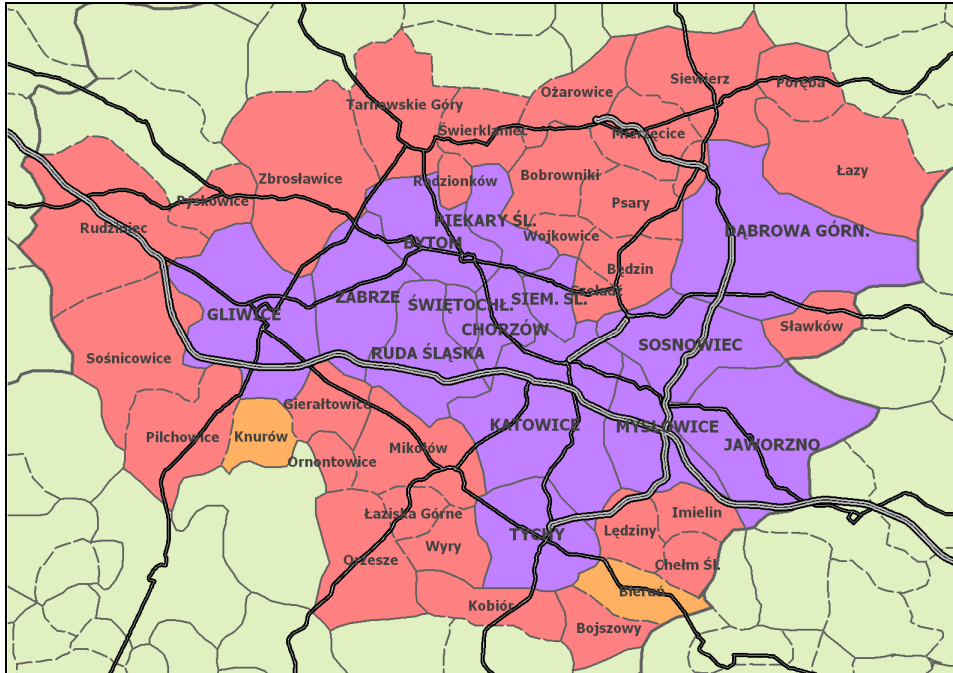
GDAŃSK

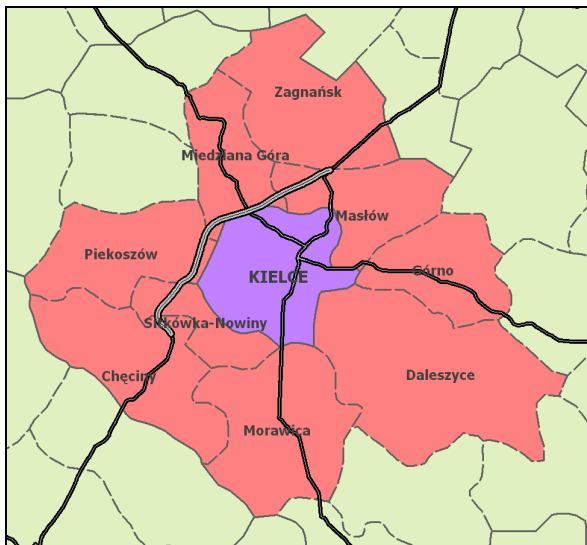
GORZÓW WIELKOPOLSKI

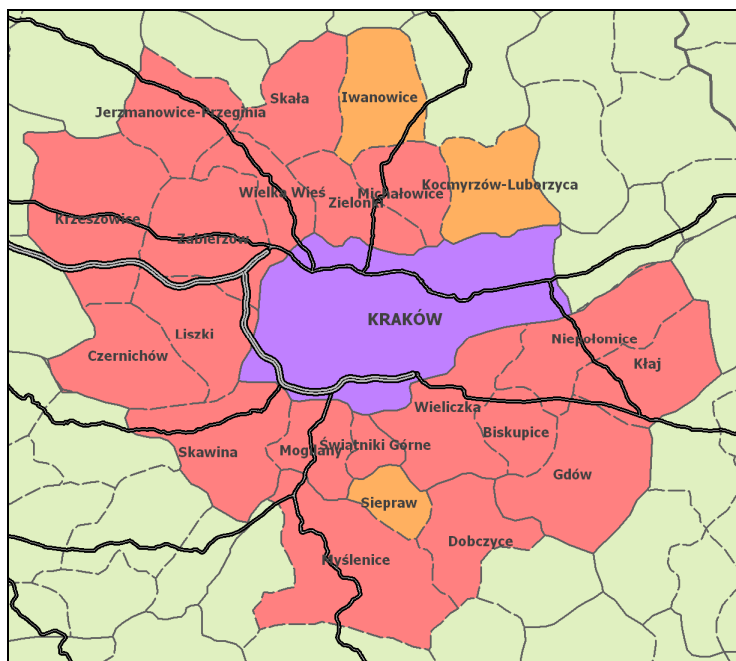
KATOWICE

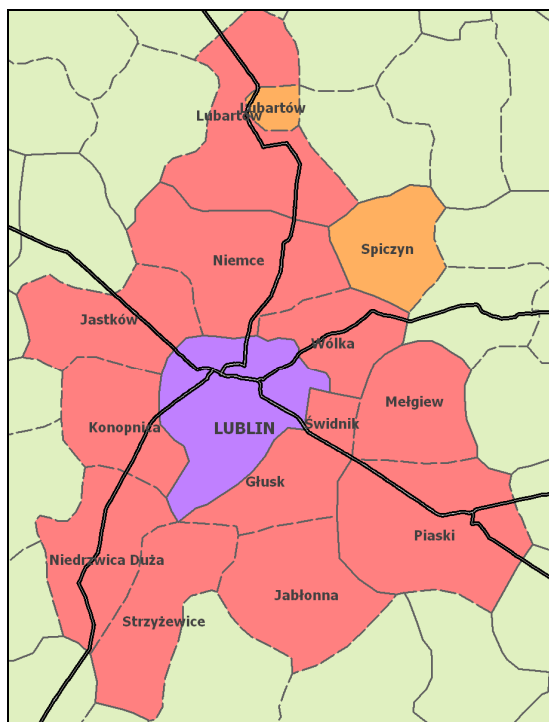
KIELCE

KRAKÓW

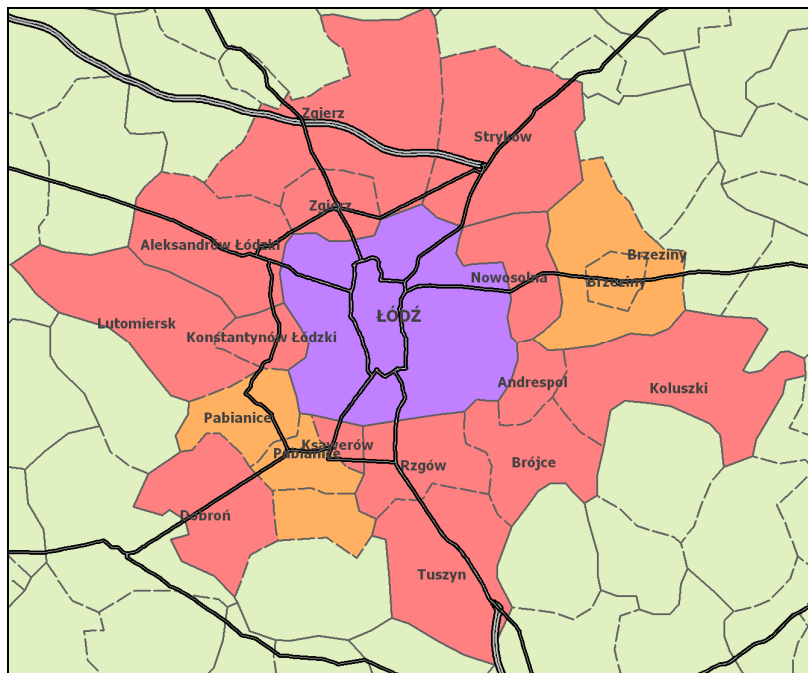

LUBLIN

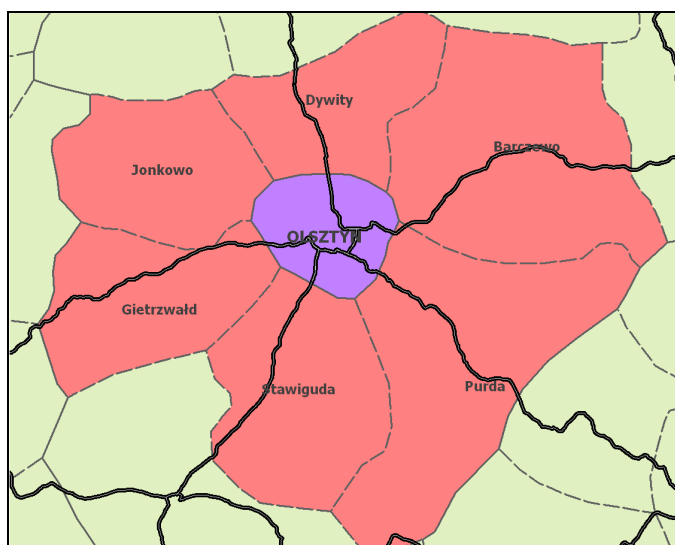

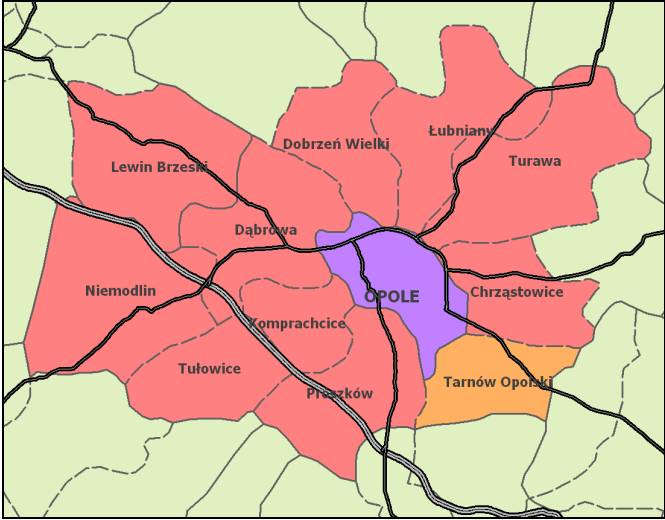
ŁÓDŹ

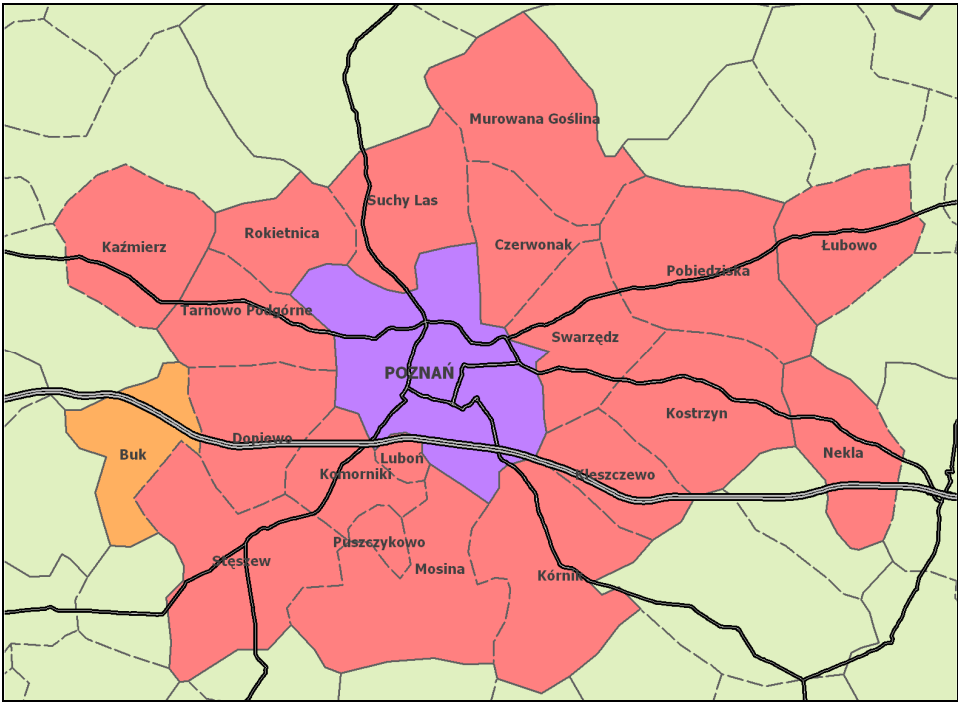
OLSZTYN

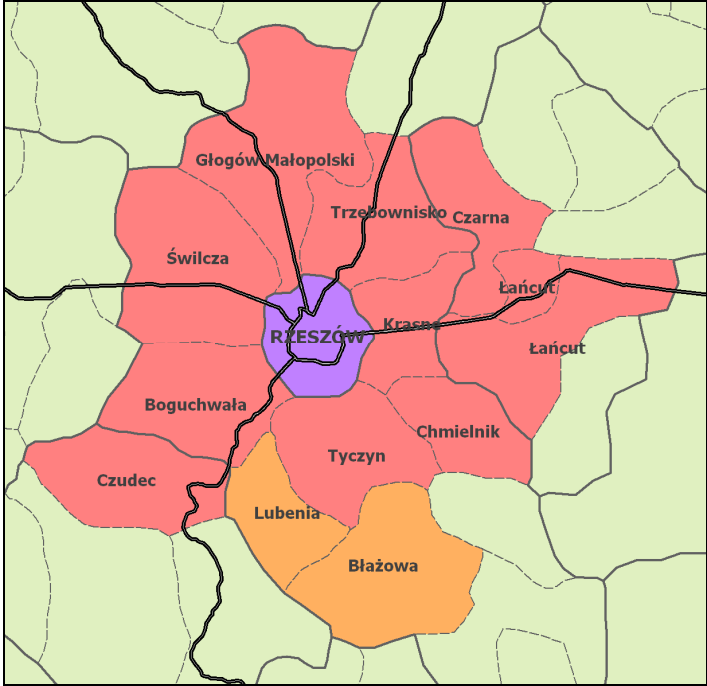
OPOLE

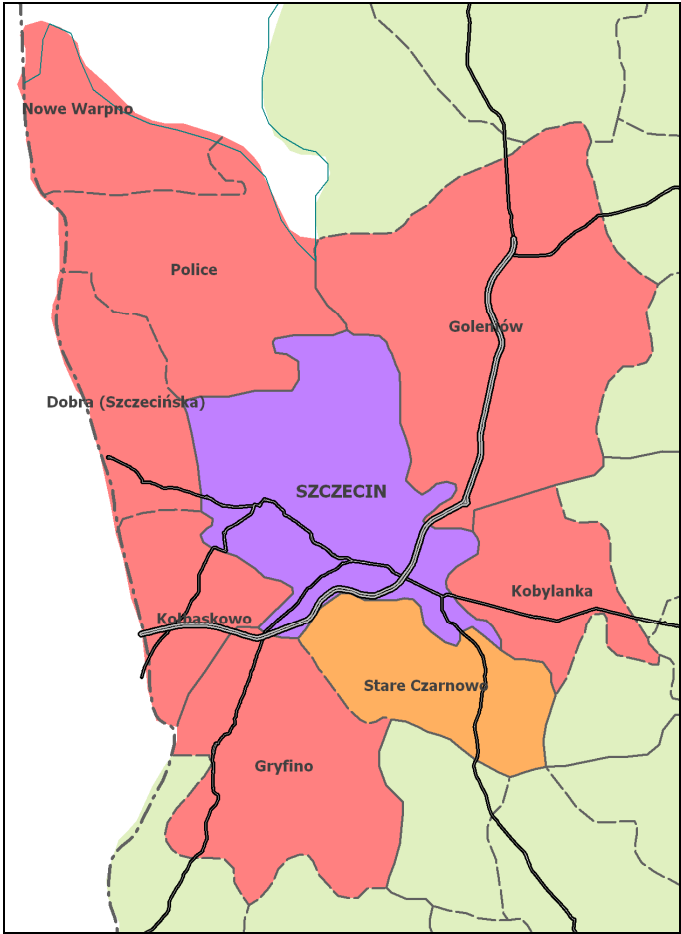
POZNAŃ

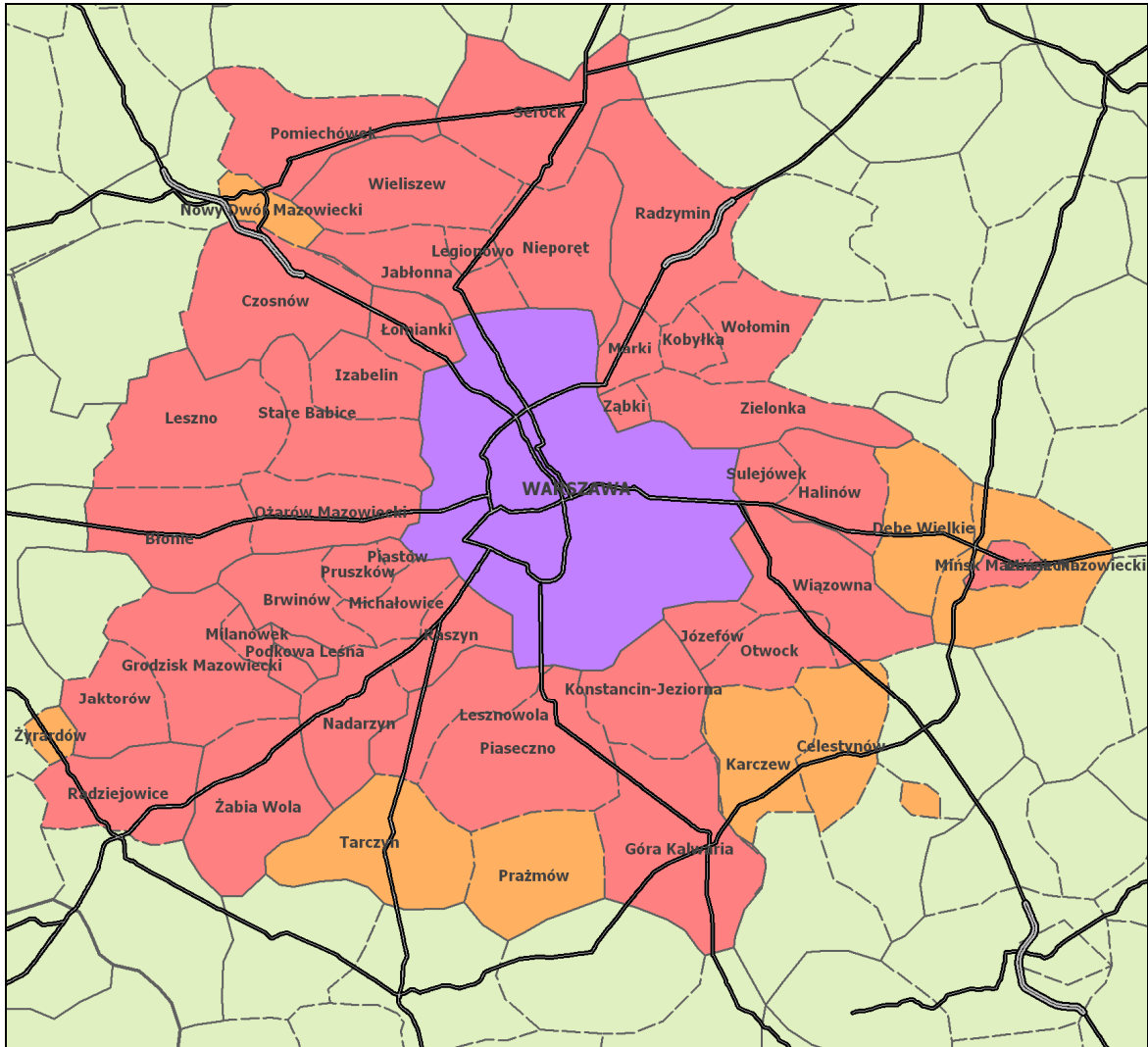
RZESZÓW

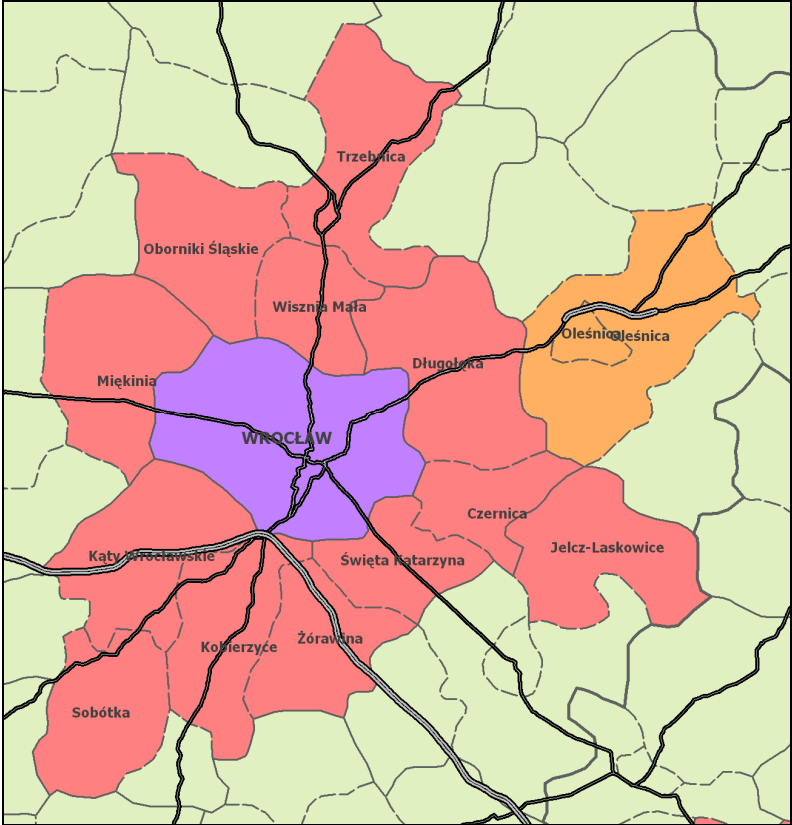
SZCZECIN

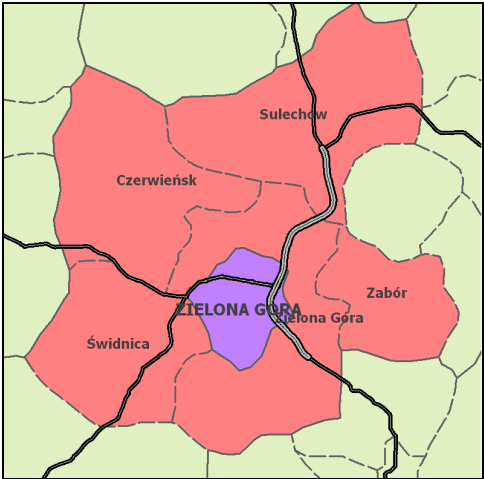
WARSZAWA

WROCLAW

ZIELONA GÓRA

Załącznik 3. Wykaz gmin wchodzących w skład miejskich obszarów funkcjonalnych poszczególnych ośrodków wojewódzkich (2012)

Główne miasto	Nazwa gminy	Typ		Powierzchnia (2011, km ²)	Liczba mieszkańców (2011)	Wartości wskaźników (spełnione minimalne kryteria oznaczone kolorem niebieskim)						L***	
		A*	B**			F1	F2	S1	S2	S3	M1		M2
Białystok	Białystok	R	m	102,13	294 298	x	x	x	x	x	x	x	x
	Choroszcz	SZ	mw	163,79	14 127	94,0	14,0	113,6	101,1	74,7	118,9	210,4	7
	Czarna Białostocka	SZ	mw	206,36	11 842	65,9	4,6	125,9	82,4	65,7	255,1	55,9	6
	Dobrzyniewo Duże	SZ	w	161,13	8 565	98,0	16,9	88,9	106,1	55,7	95,1	166,2	7
	Juchnowiec Kościelny	SZ	w	171,77	14 859	117,0	15,3	112,8	120,9	73,6	118,4	289,3	7
	Supraśl	SZ	mw	188,56	13 923	117,6	17,2	135,3	131,6	74,1	268,2	216,8	7
	Turośń Kościelna	SZ	w	139,90	5 832	96,4	19,7	86,9	100,4	80,3	62,8	205,3	7
	Wasilków	SZ	mw	127,12	14 699	108,7	15,7	135,5	119,2	70,5	252,6	313,5	7
Zabłudów	SZ	mw	339,74	9 112	98,1	10,5	88,3	76,4	58,6	45,6	188,5	6	
Bydgoszcz	Bydgoszcz	R	m	175,98	363 020	x	x	x	x	x	x	x	x
	Białe Błota	SZ	w	122,42	18 081	119,4	35,2	114,4	163,9	76,6	202,9	437,6	7
	Dąbrowa Chełmińska	SZ	w	125,04	7 792	110,2	18,1	85,8	88,7	72,1	75,1	190,4	7
	Dobrcz	SZ	w	130,07	10 396	107,9	20,7	80,7	89,1	78,6	56,2	192,0	7
	Koronowo	SZ	mw	411,53	24 052	56,5	6,3	89,7	75,4	66,3	57,0	96,7	7
	Łabiszyn	SZ	mw	167,00	9 748	70,1	4,4	86,5	86,6	59,7	55,2	73,7	6
	Nowa Wieś Wielka	SZ	w	148,28	9 363	99,8	18,8	109,1	121,1	65,6	106,8	217,5	7
	Osielsko	SZ	w	101,72	11 633	105,7	39,1	106,4	176,3	119,5	170,3	581,9	7
	Sicienko	SZ	w	179,99	9 613	112,5	14,4	84,8	99,1	81,5	42,8	183,7	6
	Solec Kujawski	SZ	mw	175,07	16 748	72,7	4,5	114,1	103,7	75,6	259,3	138,0	7
	Szubin	SZ	mw	332,26	23 998	66,2	7,0	101,2	79,5	73,1	71,1	137,1	7
Gdańsk	Gdańsk	R	m	261,96	460 517	x	x	x	x	x	x	x	x
	Gdynia	R	m	135,14	248 939	x	x	x	x	x	x	x	x
	Sopot	R	m	17,28	38 584	x	x	x	x	x	x	x	x
	Cedry Wielkie	SZ	w	124,27	6 788	102,8	8,4	83,4	58,5	40,6	27,0	67,7	3
	Kartuzy	SZ	mw	206,45	32 795	55,3	2,6	94,8	87,4	62,5	153,1	52,6	5
	Kolbudy	SZ	w	82,66	14 668	128,4	22,7	105,4	111,7	90,8	143,5	272,7	7
	Kosakowo	SZ	w	50,14	10 634	141,9	22,2	100,5	124,2	60,0	124,9	274,4	7
	Pruszcz Gdański	SZ	m	16,47	28 095	106,0	14,1	108,3	121,9	71,4	830,3	233,7	7
	Pruszcz Gdański	SZ	w	143,80	22 345	112,6	23,7	96,8	118,4	69,0	79,9	324,1	7
	Przodkowo	SZ	w	85,18	8 082	76,4	8,3	64,9	74,1	45,0	52,3	82,2	4
	Pszczółki	SZ	w	50,12	8 618	97,6	7,4	93,4	92,9	48,7	84,8	109,0	6
	Puck	SZ	m	4,79	11 562	39,5	1,5	106,0	104,2	75,7	1 200,0	84,6	5
	Puck	SZ	w	237,38	24 232	58,4	4,0	89,2	65,7	37,8	70,9	93,2	5
	Reda	SZ	m	34,92	22 030	136,6	16,2	107,4	95,3	62,0	516,3	218,9	7
	Rumia	SZ	m	30,10	46 940	147,7	13,0	108,8	100,1	70,3	1 313,6	135,4	7
	Szemud	SZ	w	176,91	15 386	94,3	19,0	69,7	84,0	61,5	55,1	154,0	6
Wejherowo	SZ	m	25,53	50 145	82,5	7,9	109,0	95,8	71,7	1 968,0	159,7	7	
Wejherowo	SZ	w	194,25	21 941	67,5	5,9	98,0	85,1	44,9	135,0	175,3	6	
Żukowo	SZ	mw	164,04	30 501	103,0	22,2	92,4	98,0	63,1	115,8	156,0	7	
Gorzów Wielkopolski	Gorzów Wielkopolski	R	m	85,72	124 554	x	x	x	x	x	x	x	x
	Bogdaniec	SZ	w	111,73	7 084	56,7	8,6	75,5	96,3	55,7	54,6	106,0	7
	Deszczno	SZ	w	168,31	8 622	48,8	21,6	80,9	96,5	57,3	58,2	203,1	6
	Kłodawa	SZ	w	234,72	7 651	48,5	35,9	87,9	124,7	90,9	71,5	306,2	6
Katowice	Santok	SZ	w	169,39	7 945	46,5	15,4	94,5	86,7	65,7	49,3	103,1	5
	Bytom	R	m	69,44	176 106	x	x	x	x	x	x	x	x
	Chorzów	R	m	33,24	111 536	x	x	x	x	x	x	x	x
	Dąbrowa Górnicza	R	m	188,73	125 475	x	x	x	x	x	x	x	x
	Gliwice	R	m	133,88	186 868	x	x	x	x	x	x	x	x
	Jaworzno	R	m	152,59	94 580	x	x	x	x	x	x	x	x
	Katowice	R	m	164,64	309 304	x	x	x	x	x	x	x	x
	Mysłowice	R	m	65,62	75 428	x	x	x	x	x	x	x	x
	Piekary Śląskie	R	m	39,98	57 745	x	x	x	x	x	x	x	x
	Ruda Śląska	R	m	77,73	143 024	x	x	x	x	x	x	x	x
	Siemianowice Śląskie	R	m	25,50	69 992	x	x	x	x	x	x	x	x
	Sosnowiec	R	m	91,06	215 262	x	x	x	x	x	x	x	x
	Świętochłowice	R	m	13,31	52 813	x	x	x	x	x	x	x	x
	Tychy	R	m	81,81	129 322	x	x	x	x	x	x	x	x
	Zabrze	R	m	80,40	180 332	x	x	x	x	x	x	x	x
	Będzin	SZ	m	37,37	59 023	150,8	11,1	104,6	117,9	88,1	295,0	120,2	7
Bieruń	SZ	m	40,49	19 830	134,4	4,5	100,7	67,4	73,8	102,1	73,1	5	
Bobrowniki	SZ	w	51,48	11 736	177,4	13,6	97,6	92,6	70,3	51,6	134,0	7	
Bojszowy	SZ	w	34,69	7 160	194,2	10,1	95,1	74,5	67,1	51,5	218,9	6	
Chełm Śląski	SZ	w	23,33	6 060	189,0	9,2	98,5	85,1	72,1	51,5	129,4	7	

	Czeladź	SZ	m	16,38	33 591	170,2	7,3	105,1	97,4	86,4	369,4	29,8	6
	Gierałtowiec	SZ	w	38,06	11 155	199,0	7,4	96,2	88,1	64,2	59,8	115,4	7
	Imielin	SZ	m	27,99	8 402	193,1	9,8	102,8	96,2	63,5	78,3	147,2	7
	Knurów	SZ	m	33,95	39 540	105,0	3,5	105,1	71,9	90,5	331,8	54,0	5
	Kobiór	SZ	w	48,22	4 869	134,7	13,4	97,8	111,4	53,7	99,5	171,2	7
	Lędziny	SZ	m	31,65	16 605	100,2	6,8	101,4	66,3	105,0	108,3	140,5	6
	Łaziska Górne	SZ	m	20,07	22 322	64,2	3,3	104,2	69,1	75,5	222,0	97,4	6
	Łąży	SZ	mw	132,93	16 226	160,5	7,2	101,1	105,8	62,3	38,4	109,2	6
	Mierzęcice	SZ	w	49,43	7 579	112,2	4,8	83,9	89,3	50,7	32,9	119,6	6
	Mikołów	SZ	m	79,20	39 629	127,0	10,9	102,3	115,7	88,9	122,5	168,7	7
	Ornontowice	SZ	w	15,45	5 822	66,9	7,2	99,3	82,4	82,9	89,5	238,9	7
	Orzesze	SZ	m	83,79	19 654	98,9	3,8	99,3	81,8	67,9	86,3	142,0	7
	Ożarówce	SZ	w	45,88	5 565	99,4	7,0	86,1	115,9	50,1	24,6	158,0	6
	Pilchowice	SZ	w	69,83	11 078	136,5	9,8	94,8	84,0	75,3	41,0	172,6	6
	Poręba	SZ	m	39,99	8 899	51,9	2,5	100,4	83,4	74,6	66,8	78,9	6
	Psary	SZ	w	46,16	11 639	166,6	11,0	97,6	100,4	68,6	52,5	153,4	7
	Pyskowice	SZ	m	30,89	18 750	169,2	6,9	101,9	81,8	97,4	121,8	40,6	6
	Radzionków	SZ	m	13,20	17 187	159,7	9,7	104,0	98,3	69,3	232,0	65,9	6
	Rudziniec	SZ	w	159,14	10 590	112,0	11,0	82,8	77,9	60,1	20,3	103,5	6
	Siewierz	SZ	mw	113,85	12 250	90,8	5,7	81,5	107,9	53,0	29,1	113,2	6
	Sławków	SZ	m	36,67	7 124	165,9	7,6	104,3	93,6	61,4	58,0	121,5	7
	Sośnicowice	SZ	mw	116,50	8 646	106,2	11,3	89,8	85,9	78,0	30,8	149,3	6
	Świerklaniec	SZ	w	44,63	11 439	113,1	11,5	101,4	113,0	71,1	100,0	193,7	7
	Tarnowskie Góry	SZ	m	83,72	60 889	61,4	4,8	103,9	124,9	89,5	202,0	84,6	7
	Wojkowice	SZ	m	12,79	9 193	163,0	6,0	104,3	91,7	90,3	133,1	56,7	6
	Wyry	SZ	w	34,55	7 234	156,7	11,8	98,4	94,2	72,4	59,9	248,0	7
	Zbrosławice	SZ	w	148,36	15 727	105,6	10,6	90,1	79,9	81,4	23,2	130,8	6
Kielce	Kielce	R	m	109,65	201 815	x	x	x	x	x	x	x	x
	Chęciny	SZ	mw	127,39	15 082	92,3	4,8	117,5	74,4	64,9	97,9	109,7	6
	Daleszyce	SZ	mw	222,39	15 516	96,3	7,4	109,0	93,5	40,5	106,4	153,7	6
	Górno	SZ	w	83,16	13 605	101,4	5,2	91,1	75,8	49,5	121,3	158,8	6
	Masłów	SZ	w	85,55	10 381	120,2	10,3	116,7	108,2	72,6	126,2	225,3	7
	Miedziana Góra	SZ	w	71,14	10 782	130,0	9,3	117,8	108,8	61,2	169,0	318,3	7
	Morawica	SZ	w	140,38	14 910	93,6	11,7	117,1	101,4	65,3	93,9	274,7	7
	Piekoszów	SZ	w	102,97	15 966	100,5	7,5	108,4	77,3	54,2	119,7	187,1	7
	Sitkówka-Nowiny	SZ	w	45,61	7 492	75,3	14,2	135,4	109,1	71,4	174,4	209,3	7
	Zagnańsk	SZ	w	124,87	12 900	110,9	6,7	129,1	90,6	67,1	160,9	127,9	7
Kraków	Kraków	R	m	326,80	759 137	x	x	x	x	x	x	x	x
	Biskupice	SZ	w	41,14	9 347	148,6	8,6	96,8	78,0	43,9	79,2	124,1	6
	Czernichów	SZ	w	84,22	13 731	134,2	6,3	89,5	87,3	53,8	63,7	106,9	7
	Dobczyce	SZ	mw	66,39	14 858	68,9	1,8	102,8	93,7	54,9	105,8	94,6	6
	Gdów	SZ	w	108,72	17 203	101,9	4,2	79,5	80,2	45,3	56,3	85,0	6
	Iwanowice	SZ	w	71,09	8 640	123,0	9,4	69,6	78,5	60,3	40,6	136,2	5
	Jerzmanowice-Przegonia	SZ	w	68,14	10 652	95,5	3,2	85,9	78,8	45,8	54,9	85,6	6
	Klaj	SZ	w	64,98	10 440	119,3	4,9	107,9	90,5	56,2	92,2	118,9	7
	Kocmyrów-Luborzycza	SZ	w	80,81	14 319	112,6	13,8	73,3	73,6	62,5	59,8	164,0	5
	Krzyszowice	SZ	mw	139,04	32 417	71,9	2,6	111,4	91,9	57,2	113,5	79,6	6
	Liszki	SZ	w	72,07	16 267	176,0	5,0	97,9	94,6	57,2	77,8	121,9	7
	Michałowice	SZ	w	51,13	9 356	125,9	20,4	75,0	98,4	80,9	60,9	263,1	7
	Mogilany	SZ	w	43,63	12 663	129,1	11,0	109,2	121,6	64,9	106,5	215,3	7
	Myslenice	SZ	mw	153,52	42 712	53,6	3,3	108,0	113,7	62,1	133,2	99,9	7
	Niepołomice	SZ	mw	96,27	24 689	118,3	11,5	104,0	104,4	63,2	97,8	160,4	7
	Siepraw	SZ	w	31,85	8 318	63,8	2,8	104,1	105,3	34,6	98,2	114,3	5
	Skąpa	SZ	mw	74,83	10 163	131,1	6,6	85,2	83,1	56,9	54,9	101,8	7
	Skawina	SZ	mw	99,84	42 813	95,0	4,9	115,5	102,7	56,9	153,6	79,2	7
	Świątniki Górne	SZ	mw	20,35	9 402	110,6	7,1	118,5	112,3	38,9	170,9	112,1	6
	Wieliczka	SZ	mw	99,67	53 677	136,3	12,7	116,6	115,9	69,9	188,6	188,3	7
	Wielka Wieś	SZ	w	48,27	10 517	181,9	16,5	96,1	110,0	71,7	75,1	217,8	7
	Zabierzów	SZ	w	99,42	24 475	136,6	11,5	109,9	109,4	81,2	93,4	168,2	7
	Zielonki	SZ	w	48,58	19 042	135,5	25,4	99,1	131,0	90,8	126,9	296,6	7
Lublin	Lublin	R	m	147,45	348 567	x	x	x	x	x	x	x	x
	Głusk	SZ	w	64,25	9 112	130,8	25,5	105,1	105,9	71,8	133,8	365,5	7
	Jabłonna	SZ	w	131,21	7 905	120,2	5,4	71,3	76,6	60,3	63,6	114,4	6
	Jastków	SZ	w	113,13	13 255	125,5	12,8	95,2	113,6	77,8	108,4	260,3	7
	Konopnica	SZ	w	93,07	12 369	123,9	10,4	96,9	119,7	80,6	123,9	337,9	7
	Lubartów	SZ	m	13,91	22 746	40,9	1,9	152,6	130,5	76,9	1 443,8	96,8	5
	Lubartów	SZ	w	158,70	10 958	71,5	2,4	95,2	76,2	50,8	98,6	198,3	6
	Mełgiew	SZ	w	94,85	9 057	69,2	5,7	82,0	92,2	44,6	99,4	211,9	6
	Niedrzwica Duża	SZ	w	106,73	11 482	108,6	6,9	94,4	89,2	63,7	103,3	112,9	7
	Niemce	SZ	w	141,11	17 881	118,6	14,3	100,5	101,4	72,6	121,1	242,8	7
	Piaski	SZ	mw	169,86	10 731	59,4	4,5	75,6	79,5	55,7	62,6	59,5	6

	Spiczyn	SZ	w	83,15	5 544	69,2	3,3	71,1	74,4	78,5	77,8	90,1	5	
	Strzyżewice	SZ	w	108,79	7 753	75,1	5,9	81,3	88,5	86,4	74,2	134,5	7	
	Świdnik	SZ	m	20,35	40 631	87,9	2,8	150,8	113,8	92,4	2 056,1	157,4	6	
	Wólka	SZ	w	72,75	10 595	122,3	16,2	102,1	99,9	63,2	145,5	420,7	7	
Łódź	Łódź	R	m	293,25	725 055	x	x	x	x	x	x	x	x	
	Aleksandrów Łódzki	SZ	mw	116,43	29 068	97,2	15,7	115,0	120,9	68,6	190,3	199,3	7	
	Andrespol	SZ	w	23,34	12 834	125,4	19,6	119,8	115,2	64,3	417,0	226,9	7	
	Brójce	SZ	w	69,02	6 081	81,1	11,5	70,5	98,6	66,7	53,5	254,5	6	
	Brzeziny	SZ	m	21,58	12 544	42,0	2,1	117,8	117,4	71,1	339,4	156,5	5	
	Brzeziny	SZ	w	106,64	5 513	46,5	4,4	58,1	85,3	47,9	37,2	215,8	3	
	Dobroń	SZ	w	95,46	7 293	30,4	3,0	93,1	99,9	58,8	73,9	203,6	6	
	Koluszki	SZ	mw	157,20	23 632	96,8	5,6	113,2	96,3	71,0	143,3	89,6	7	
	Konstantynów Łódzki	SZ	m	27,25	17 762	93,5	7,3	120,6	110,1	82,5	408,2	100,5	7	
	Ksawerów	SZ	w	13,64	7 515	58,4	8,4	112,2	149,2	51,0	310,8	216,4	7	
	Lutomiersk	SZ	w	133,92	7 749	55,3	10,7	78,5	86,6	66,7	42,4	149,8	6	
	Nowosolna	SZ	w	53,98	4 345	97,3	43,7	92,8	141,6	96,0	58,9	468,1	7	
	Pabianice	SZ	m	32,99	68 922	35,8	2,5	124,6	106,7	82,6	1 284,4	55,4	4	
	Pabianice	SZ	w	87,69	6 436	26,5	3,0	83,4	116,1	54,4	50,6	321,9	5	
	Rzgów	SZ	mw	66,32	9 682	77,3	13,4	91,1	168,0	51,9	86,1	223,8	7	
	Stryków	SZ	mw	157,90	12 316	92,3	7,4	84,9	94,1	73,9	49,5	159,1	6	
	Tuszyn	SZ	mw	129,90	12 097	53,9	8,7	91,8	126,7	53,7	69,4	168,5	7	
Zgierz	SZ	m	42,33	58 163	77,0	4,4	124,1	104,9	79,4	931,9	97,9	7		
Zgierz	SZ	w	199,05	12 718	81,3	12,0	85,8	107,8	74,6	50,7	279,0	7		
Olsztyn	Olsztyn	R	m	88,33	175 420	x	x	x	x	x	x	x	x	
	Barczewo	SZ	mw	320,01	17 190	92,9	9,4	101,8	95,7	65,9	92,0	126,6	7	
	Dywity	SZ	w	161,16	10 642	109,2	22,2	102,2	145,2	79,3	99,0	299,7	7	
	Gietrzwałd	SZ	w	172,33	6 066	87,7	19,1	99,9	110,6	72,7	80,5	184,1	7	
	Jonkowo	SZ	w	168,69	6 799	89,1	24,4	92,2	126,7	68,6	70,1	263,0	7	
	Purda	SZ	w	318,12	8 238	107,9	13,2	95,2	94,5	63,8	65,6	167,5	7	
	Stawiguda	SZ	w	222,87	6 775	88,8	40,3	100,6	159,2	92,6	99,9	617,6	7	
Opole	Opole	R	m	96,55	122 439	x	x	x	x	x	x	x	x	
	Chrzastowice	SZ	w	82,35	6 723	89,3	10,9	103,6	91,2	70,5	93,6	190,1	7	
	Dąbrowa	SZ	w	130,79	9 509	145,4	10,6	97,9	91,4	66,6	63,8	185,4	7	
	Dobrzeń Wielki	SZ	w	91,01	14 401	81,4	11,4	105,4	88,5	65,7	170,2	231,6	7	
	Komprachcice	SZ	w	55,91	11 015	123,6	8,8	107,5	101,1	68,0	163,7	186,2	7	
	Lewin Brzeski	SZ	mw	159,63	13 594	118,8	1,4	101,9	96,0	74,7	65,3	112,0	6	
	Łubniany	SZ	w	126,05	9 559	87,8	12,1	92,2	96,3	58,1	97,9	269,2	7	
	Niemodlin	SZ	mw	183,14	13 582	71,7	1,3	96,2	112,5	60,7	70,7	102,6	6	
	Prószków	SZ	mw	121,05	9 801	84,2	5,2	82,4	87,7	69,0	82,2	139,7	7	
	Tarnów Opolski	SZ	w	81,80	9 725	79,6	1,8	104,3	70,8	61,7	141,4	114,9	5	
	Tułowice	SZ	w	81,25	5 267	73,4	1,1	104,6	97,5	57,5	146,2	110,8	6	
Turawa	SZ	w	172,10	9 639	85,6	6,3	94,2	95,0	60,6	96,1	185,4	7		
Poznań	Poznań	R	m	261,91	553 564	x	x	x	x	x	x	x	x	
	Buk	SZ	mw	90,58	12 297	66,4	2,5	97,3	120,6	44,9	90,4	75,2	5	
	Czerwonak	SZ	w	82,48	26 285	200,9	14,2	115,0	108,5	79,5	339,5	226,6	7	
	Dopiewo	SZ	w	108,02	19 391	125,2	30,6	108,7	134,8	95,0	136,2	488,1	7	
	Kaźmierz	SZ	w	127,90	7 766	62,5	5,7	94,4	82,5	57,6	46,7	118,7	6	
	Kleszczewo	SZ	w	74,46	6 384	130,0	17,1	84,6	98,6	79,4	55,5	219,4	7	
	Komorniki	SZ	w	66,41	20 890	124,9	33,4	110,3	148,8	76,4	238,5	523,2	7	
	Kostrzyn	SZ	mw	154,81	17 242	122,7	6,6	99,6	97,1	54,7	81,2	137,5	7	
	Kórnik	SZ	mw	186,12	21 495	114,5	18,3	102,7	134,2	80,5	102,2	298,3	7	
	Łuboń	SZ	m	13,51	30 066	168,2	14,7	119,9	133,2	71,1	1 462,4	273,2	7	
	Łubowo	SZ	w	113,54	6 040	60,7	5,1	76,7	84,3	61,3	37,7	128,5	6	
	Mosina	SZ	mw	171,43	28 515	115,9	10,5	111,2	116,8	61,6	168,1	176,5	7	
	Murowana Goślina	SZ	mw	172,23	16 530	114,5	5,7	109,0	126,7	66,7	111,4	135,0	7	
	Nekla	SZ	mw	95,86	7 161	89,2	2,8	97,1	91,0	51,8	64,5	115,6	6	
	Pobiedziska	SZ	mw	189,58	18 368	116,8	13,8	105,3	112,5	68,6	83,2	201,2	7	
	Puszczykowo	SZ	m	16,39	9 812	108,8	10,8	119,8	170,1	89,2	774,6	112,7	7	
	Rokietnica	SZ	w	79,30	13 294	134,2	36,1	106,7	129,0	78,5	115,1	439,0	7	
	Stęszew	SZ	mw	175,02	14 600	74,6	5,6	100,7	102,3	48,7	67,1	100,2	6	
	Suchy Las	SZ	w	116,01	15 253	130,3	23,7	113,9	180,8	92,3	118,4	333,7	7	
	Swarzędz	SZ	mw	101,78	45 160	152,8	10,6	115,6	136,5	72,3	325,5	219,4	7	
	Tarnowo Podgórne	SZ	w	101,75	22 301	96,2	20,1	111,3	177,5	76,0	149,8	275,0	7	
	Rzeszów	Rzeszów	R	m	116,36	180 031	x	x	x	x	x	x	x	x
		Błażowa	SZ	mw	112,60	10 787	148,9	2,1	77,5	82,0	45,9	70,8	142,1	5
Boguchwała		SZ	mw	88,96	19 104	200,0	7,8	110,0	98,1	67,8	126,1	224,3	7	
Chmielnik		SZ	w	52,92	6 660	188,9	4,5	99,6	73,2	76,8	81,1	201,7	6	
Czarna		SZ	w	78,07	11 177	94,7	1,6	96,8	94,6	59,6	107,0	130,2	6	
Czudec		SZ	w	84,70	11 749	127,3	2,6	93,8	80,1	62,5	96,7	139,7	6	
Głogów Małopolski		SZ	mw	144,70	18 795	145,0	9,1	96,9	105,4	64,7	104,3	218,0	7	
Krasne		SZ	w	39,10	10 408	187,5	8,7	111,0	123,8	49,7	143,7	306,4	6	

	Lubenia	SZ	w	54,91	6 525	190,4	2,6	96,6	60,7	54,8	84,4	100,0	5
	Łañcut	SZ	m	19,42	18 199	77,9	1,2	127,5	152,0	82,7	491,5	84,0	6
	Łañcut	SZ	w	106,30	21 108	106,7	1,8	98,0	83,4	59,6	108,7	123,5	6
	Świlcza	SZ	w	112,23	15 973	187,4	4,9	105,6	86,2	71,0	91,9	140,4	7
	Trzebownik	SZ	w	90,28	20 168	169,6	5,8	111,1	97,6	58,5	129,4	153,4	7
	Tyczyn	SZ	mw	59,02	11 158	192,1	17,8	108,7	99,6	67,1	119,3	408,0	7
Szczecin	Szczecin	R	m	300,55	409 596	x	x	x	x	x	x	x	x
	Dobra (Szczecińska)	SZ	w	110,28	17 511	76,5	48,0	105,5	144,1	111,2	162,8	620,2	7
	Goleniów	SZ	mw	442,85	35 164	29,8	6,0	102,1	97,7	81,6	123,7	127,8	6
	Gryfino	SZ	mw	253,90	32 144	51,5	2,3	104,0	93,1	68,6	132,8	77,1	6
	Kobyłanka	SZ	w	121,68	4 614	60,4	24,3	87,3	100,9	71,1	68,7	292,2	7
	Kołbaskowo	SZ	w	105,46	11 020	95,3	21,9	101,9	115,1	96,4	91,5	450,8	7
	Nowe Warpno	SZ	mw	197,88	1 702	19,2	10,6	97,7	87,7	70,6	56,9	114,4	6
	Police	SZ	mw	251,71	42 093	53,0	5,2	107,8	87,2	72,8	325,6	88,2	7
	Stare Czarnowo	SZ	w	152,88	3 867	85,8	5,7	81,0	88,4	51,4	38,0	56,3	5
Toruń	Toruń	R	m	115,72	204 921	x	x	x	x	x	x	x	x
	Kowalewo Pomorskie	SZ	mw	141,20	11 579	62,3	2,6	76,9	81,4	55,0	56,3	78,1	6
	Lubicz	SZ	w	105,75	18 656	123,0	18,0	104,8	111,8	63,8	140,0	208,9	7
	Łubianka	SZ	w	84,50	6 385	75,3	13,6	65,8	79,0	58,3	50,8	104,4	6
	Łysomice	SZ	w	126,94	9 223	116,7	17,9	83,3	107,5	60,5	60,0	171,6	7
	Obrowo	SZ	w	162,17	13 197	102,7	32,2	75,9	99,1	67,6	86,2	349,2	7
	Wielka Nieszawka	SZ	w	216,22	4 722	90,8	23,3	109,8	118,6	64,8	89,8	209,5	7
	Zławieś Wielka	SZ	w	177,91	12 758	103,7	18,8	83,1	101,7	74,4	63,3	241,5	7
Warszawa	Warszawa	R	m	517,24	1 708 491	x	x	x	x	x	x	x	x
	Błonie	SZ	mw	85,58	20 912	87,6	3,5	102,0	88,9	56,8	125,6	66,8	6
	Brwinów	SZ	mw	69,26	24 010	108,2	10,1	114,1	120,6	77,0	193,9	145,6	7
	Celestynów	SZ	w	88,92	11 441	136,4	1,0	113,5	65,9	53,6	137,4	79,0	5
	Czosnów	SZ	w	128,45	9 474	93,1	8,0	104,4	92,8	65,0	54,5	139,7	7
	Dębe Wielkie	SZ	w	77,72	9 279	135,0	4,3	91,7	68,5	44,8	81,7	75,0	5
	Góra Kalwaria	SZ	mw	144,12	25 563	36,8	4,7	105,5	86,2	53,5	113,5	89,8	6
	Grodzisk Mazowiecki	SZ	mw	107,40	42 736	92,9	6,1	115,2	96,4	73,9	219,9	160,3	7
	Halinów	SZ	mw	63,09	14 484	140,7	11,8	111,4	73,9	66,8	141,8	134,9	6
	Izabelin	SZ	w	65,01	10 343	113,9	13,6	118,5	121,3	82,9	321,0	136,2	7
	Jabłonna	SZ	w	64,80	16 809	129,2	16,9	108,7	117,0	79,5	252,7	364,2	7
	Jaktorów	SZ	w	55,30	10 939	93,8	3,1	106,7	75,9	56,6	112,2	128,7	7
	Józefów	SZ	m	23,91	19 685	108,3	13,5	119,5	132,4	74,4	583,5	163,9	7
	Karczew	SZ	mw	81,50	15 975	85,2	1,9	105,7	84,5	50,7	136,6	44,6	5
	Kobyłka	SZ	m	19,64	20 186	122,3	7,1	119,1	106,7	56,1	635,7	161,5	7
	Konstancin-Jeziorna	SZ	mw	78,58	24 820	50,0	8,6	113,4	115,8	92,5	194,9	113,5	6
	Legionowo	SZ	m	13,54	53 749	134,5	6,2	119,6	108,0	71,9	2 272,3	120,4	7
	Leszno	SZ	w	125,08	9 770	89,3	6,7	101,1	77,5	65,8	67,9	171,2	7
	Lesznów	SZ	w	69,30	21 469	55,0	21,5	103,5	183,1	63,5	183,1	212,8	7
	Łomianki	SZ	mw	38,83	24 231	85,5	17,9	118,6	161,9	79,5	410,6	167,3	7
	Marki	SZ	m	26,15	27 675	117,1	16,8	119,7	96,8	70,8	820,3	249,8	7
	Michałowice	SZ	w	34,73	16 918	111,6	11,9	115,4	154,8	85,2	279,8	138,7	7
	Milanówek	SZ	m	13,44	16 349	93,9	8,2	119,0	131,0	71,5	664,4	113,9	7
	Mińsk Mazowiecki	SZ	m	13,18	39 499	94,9	1,8	119,1	82,6	80,6	1 600,1	126,1	6
	Mińsk Mazowiecki	SZ	w	112,31	14 111	88,8	1,9	101,5	54,4	50,3	84,8	102,1	5
	Nadarzyn	SZ	w	73,45	11 947	89,7	18,2	110,0	133,2	68,0	102,3	222,6	7
	Nieporęt	SZ	w	95,63	13 090	98,9	14,4	107,7	110,0	84,9	147,9	176,1	7
	Nowy Dwór Mazowiecki	SZ	m	28,21	28 223	89,6	2,6	113,0	70,8	74,8	613,5	83,1	5
	Otwock	SZ	m	47,31	44 907	95,5	4,4	119,8	104,2	72,5	781,9	130,1	7
	Ożarów Mazowiecki	SZ	mw	71,27	21 632	110,6	8,5	102,8	102,4	62,3	157,1	131,3	7
	Piaseczno	SZ	mw	128,26	73 450	50,9	12,9	116,9	123,4	95,4	413,2	229,5	7
	Piastów	SZ	m	5,76	22 936	150,7	6,6	118,9	117,2	66,4	2 045,4	35,8	6
	Podkowa Leśna	SZ	m	10,13	3 926	110,3	6,1	119,5	169,1	102,1	823,1	80,6	7
	Pomiechówek	SZ	w	102,68	8 941	95,9	3,4	101,4	68,3	65,0	66,2	82,1	6
	Prażmów	SZ	w	86,47	9 758	48,6	11,1	100,6	73,7	73,1	74,4	137,8	5
	Pruszków	SZ	m	19,19	58 494	116,1	5,8	118,2	112,8	74,0	1 578,9	56,1	6
	Radziejowice	SZ	w	73,01	5 228	57,3	8,0	89,2	92,7	55,9	49,5	163,5	6
	Radzymin	SZ	mw	129,87	23 177	102,1	7,8	105,7	84,0	56,4	123,8	231,3	7
	Raszyn	SZ	w	43,91	21 190	103,4	8,1	110,2	146,5	51,5	295,6	88,5	7
	Serock	SZ	mw	110,29	13 110	76,8	12,2	102,6	83,6	70,2	83,4	200,2	7
	Stare Babice	SZ	w	63,42	17 137	111,0	15,0	107,3	125,7	74,5	171,3	183,8	7
	Sulejówek	SZ	m	19,31	19 323	149,9	7,7	118,9	99,9	66,8	715,1	77,3	7
Tarczyn	SZ	mw	114,27	11 129	36,8	3,4	89,5	88,4	47,5	59,5	115,8	5	
Wiązowna	SZ	w	102,12	11 275	79,5	15,2	105,5	97,7	65,7	82,2	185,5	7	
Wieliszew	SZ	w	106,09	11 610	98,5	8,7	105,9	103,7	60,4	79,0	177,4	7	
Wołomin	SZ	mw	61,66	51 385	110,1	2,8	116,5	96,7	58,5	502,9	86,4	6	
Ząbki	SZ	m	10,98	29 665	138,6	13,2	119,3	120,9	70,5	1 872,0	323,8	7	
Zielonka	SZ	m	79,48	17 436	125,6	4,9	119,5	117,2	70,2	440,3	90,3	7	

	Żabia Wola	SZ	w	105,43	7 513	78,8	15,0	92,4	84,7	71,7	47,2	231,5	6
	Żyrardów	SZ	m	14,35	41 526	68,1	1,7	119,6	100,9	64,8	1 561,5	61,4	5
Wrocław	Wrocław	R	m	292,82	631 235	x	x	x	x	x	x	x	x
	Czernica	SZ	w	83,63	12 186	97,3	27,2	100,0	93,8	84,3	88,8	344,0	7
	Długoleka	SZ	w	212,84	24 704	95,5	19,2	86,9	97,8	67,5	67,2	269,8	7
	Jelcz-Laskowice	SZ	mw	167,63	22 976	65,3	5,4	102,1	82,3	56,1	96,6	132,7	7
	Kąty Wrocławskie	SZ	mw	176,66	21 491	70,5	14,5	90,4	96,9	68,8	62,5	308,6	7
	Kobierzyce	SZ	w	149,26	17 268	74,9	19,0	87,2	117,0	93,8	56,5	482,1	7
	Miękinia	SZ	w	179,48	13 514	98,2	15,2	93,0	85,3	52,8	45,5	198,4	6
	Oborniki Śląskie	SZ	mw	154,26	19 343	87,7	10,8	98,3	102,7	71,9	92,4	177,8	7
	Oleśnica	SZ	m	20,96	37 191	63,3	2,9	106,8	93,7	80,1	848,3	84,8	6
	Oleśnica	SZ	w	242,85	12 483	38,6	3,0	70,2	75,0	46,0	31,6	150,5	3
	Sobótka	SZ	mw	136,26	12 769	56,3	7,2	89,6	87,1	68,4	56,3	92,1	7
	Święta Katarzyna	SZ	mw	98,71	16 781	86,9	21,4	92,1	105,1	72,9	91,1	419,7	7
	Trzebnica	SZ	mw	199,96	23 087	59,5	4,4	90,1	97,2	75,4	66,5	128,2	7
	Wisznia Mała	SZ	w	103,36	9 429	115,2	16,0	88,4	102,0	56,0	49,7	250,9	6
	Żórawina	SZ	w	120,27	9 456	88,9	21,5	81,8	92,8	69,1	37,7	204,6	6
Zielona Góra	Zielona Góra	R	m	58,34	119 197	x	x	x	x	x	x	x	x
	Czerwieńsk	SZ	mw	194,59	9 860	136,4	9,1	103,8	66,3	80,8	73,5	91,6	6
	Sulechów	SZ	mw	236,66	26 670	53,6	1,5	104,2	93,0	89,2	127,5	90,8	6
	Świdnica	SZ	w	160,90	6 187	137,2	19,1	93,7	96,8	86,4	67,6	245,2	7
	Zabór	SZ	w	93,38	3 877	146,6	16,0	99,1	83,4	68,3	59,3	199,3	7
	Zielona Góra	SZ	w	219,98	18 798	165,0	22,7	104,6	112,6	80,1	132,5	301,6	7

Oznaczenia: * typ A – typ w obrębie obszaru funkcjonalnego (R – rdzeń, SZ – strefa zewnętrzna); ** typ B – typ administracyjny gminy (m – miejska, w – wiejska, mw – miejsko-wiejska); ***L – liczba spełnionych minimalnych kryteriów.